

Marios Mihailides

Antalya'nın Doğusu,
Lefkoşa'nın Kuzeyi

Roman

Yunanca'dan:

Lale Alatlı

OPM / Ruffel

İstanbul / Engelschoff 2015

Yunanca özgün metin
2014'te Atina'da, Momentum yayınevinde
Anatolika tis Attaleias, Voreia tis Levkosias
başlığıyla yayınlandı

Bu yayın
Kıbrıs Cumhuriyeti Eğitim ve Kültür Bakanlığı
desteğiyle gerçekleştirildi.
Yayına verilen destek
Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nın
yazar tarafından ifade edilen içeriği veya
tek tek fikirleri kabul ettiğini göstermez.

Türkçe özgün basım: 2015

Çeviri: Lale Alatlı, Selanik
Editörlük: Tevfik Turan, Engelschoff
Dizgi: Ruffel
Kapak düzeni: Bahar Bayram, Hamburg
Kapak ve yan kâğıt deseni: Thodoris Hrisikos, Atina

OPM İletişim Yayıncılık Ltd. Şti.
Hacı Muhtar So. 3 / G-24, 34742 İstanbul (Sertifika:28646)
ve
Verlag auf dem Ruffel, D-21710 Engelschoff
yayınevlerinin bir ortak yapımı

Baskı: Pasifik Ofset Ltd.Şti., Güvercin Cad. 3/1, Baha İş Merkezi
34310 Haramidere / İstanbul (Sertifika: 12027)

ISBN (TR) 978-6-055054-02-1
ISBN (D) 978-3-933847-44-7

*Zoi, Aleksia,
Konstantinos, Katerina
ve Filipos'a
ithafen*

Antalya'nın doğusu,
Lefkoşa'nın kuzeyi.
Yaşadığımız bir mücadele...

Silinmez Hatıralar
Atina 1987

Ayrılık Limanında

“Meryem Ana yardım etsin de gemi erken gelsin, atalım kendimizi içine, kurtulalım ...”

Maria kâh bunu üst üste tekrarlayıp, elini gözlerine siper edip boynunu uzata uzata Antalya yönüne bakıyor kâh derin derin nefes alıyor, avuçlarını açarak gözlerini gökyüzüne çeviriyordu.

“Kurtar bizi Bakire Meryem, kurtar bizi.”

Her şeyi gizli gizli yapıyordu. Çocukları Pandelis, Angeliki ve Anastasia başlarına gelen büyük felaketi duyup da korkmasınlar diye fısıfısı konuşuyordu. Yanında biri beş diğeri altı yaşındaki kızları ve yeni çıkmaya başlamış bıyığı, iri cüssesiyle, olduğundan daha büyük gösteren on dört yaşındaki Pandelis. Gören on yedi yaşında derdi; kimse kapmasın ya da oynarken kaçıp da sürekli artmakta olan kalabalığa karışmasınlar diye sıkı sıkı ellerini tutuyordu kardeşlerinin.

Onları sakinleştiren ve her şeyin iyi gideceğine dair bir umut veren önderlerinin etrafında, koçun başına üşüşen koyunlar gibi ilkel bir düzenle; ırklarına, milletlerine göre toplanıyordu insanlar. “Siz sadece sabredin, burada kimse bize dokunmayacak.” Toplumun önde gelenleri oradaydı. Başlarında kalpakları ve kimseye fark ettirmeden gizli mesajlar alıp verdikleri imalı bakışlarıyla. Hatzinikolaos, Abatzioglu, Serafimoglu aileleri ile Yordanis Kurkusoglu’nun ailesi. Maria ise sadece çocuklarıyla oradaydı. Kocasını Yordanis’i, terden tükenip de canının çıktığı, ne suyun ne de altına sığınacak bir gölgenin olduğu, sadece,

“Allah için çalışın gâvurlar!” seslerinin yükseldiği bir öğle vakti çeteler öldürmüştü. İlk tökezlediğinde kamçılı bir adam onu itmiş ve Yordanis, “Tövbe, Tanrım, tövbe!” diye inleyerek yüzüstü çakıl taşlarının üzerine yığılmıştı. Kuzeni Antonis koşup yetişmiş, ama o da kendini kaderden kurtaramamıştı. İkisini de olgun başaklar gibi biçmişlerdi. Sesleri solukları kesilmişti.

Olup biteni duyduğunda Maria deliye dönmüştü. Ciğerlerinden ıstırap dolu bir ses çıkmış ve Maria bütün gün ısıra ısıra yanaklarını kanatmış, bağırını yumruklayıp saçlarını yolmuş, kasabın karşısında başına gelecekleri sezen bir koyun gibi hissetmişti kendini. İnlemesi ve iç çekişi tüm Alanya'nın kalbine bir bıçak gibi saplandı. Yordanis gitti. Gitti. Bulup da gömemedi bile kocasını. Çünkü kuzeni Antonis'le beraber çakallara ve kargalara yem olsunlar diye bir uçuruma atılmıştı cansız bedenleri. Kırk devesi, yüz hizmetlisi olan, hem Türklere hem de Rumlara, herkese kendi çocuklarıymış gibi davrandığı için adı göklere çıkarılan, eli öpülen o adamın cansız bedeni uçuruma atılmıştı.

Bütün millet ağladı arkasından. Türkler de ağladı. Olayı öğrenen koşup gelmişti. İzmir'den, Ayvalık'tan, Amasya'dan, hatta Boğaziçi'nden meşhur tüccarlar soluğu orada almıştı. Kaçakçı bir Rus bile gelmişti, Maria'ya destek olmak için.

Yordanis'in dostu ve kardeşi Hamit Ağa, çocuklara ve Maria'ya sahip çıkabilmek için, onu kendisiyle beraber Boğaziçi'ne dönme konusunda ikna etmeye uğraşıyordu. Fakat Maria bunu duymak bile istemiyordu. Türklerin öldürüp de Alanya'dan, Rumların Alanya'sından uzak, Karaman Dağları'nın tepelerinden süzülen Akarsu dedikleri geçide attıkları kocasına, soyuna yakın bir yerde kalmayı borç biliyordu kendine. Hamit Ağa Rumların inadını yakından bilmesine

rağmen, tekrar tekrar aynı şeyleri söyleyip duruyordu.

Maria bir bohçanın içine kıyafet, peksimet ve ikonalar yerleştirmişti. İsa'nın annesi Meryem Ana'ya ve onun yaptığı mucizelere inanan Maria'ya, büyük dedesi Anton Bey'in yaptırdığı Theotokos Kilisesi'ndeki ikonasını süslesin diye süsler gönderen Sümbül Hanım için olan gümüş bir Meryem Ana ikonası çarpıyordu. Hamit Ağa ikonayı usulca aldı ve köklerinin göze kazınacağı haberini getirmek için gelen askerler görmesin diye koynuna sakladı.

Tüm hizmetliler evde toplanmıştı. Erkekler başları önlerine eğik ayakta bekliyor, kadınlar ise boğuk bir ağlamayla oturuyordu. Maria anahtarları ihtiyar Mehmet'e uzattı. Mehmet'in gözünden, kendisine talihinin açık olmasını dilemesini istediği anda süzülen yaşları sildi; Ayşe Hanım'ın içi parçalandı. Zavalılık, dadılık edip büyüttüğü küçük kızı Maria'nın, şimdi bilinmeyene doğru yola çıkışını seyretmeye dayanamıyordu.

Alanya'nın küçük limanında askerler gittikçe çoğalıyor, Rumlar da sessizlik içinde denize bakıyordu. Yordanis'in kan kardeşi Lorbey'in gemisi gelecekti. Mavi gözleri ve sarışınılığından dolayı Türkler ona İngiliz, Rumlar Lord, bazıları da "Türk" derdi. Fakat ne kadar saklasa da, yörenin eskileri onun aslında Sakız Adası'ndan gelen bir Yunan olduğunu bilirdi. Uzun zaman önce bir defasında, dedesiyle bir Alanya yolculuğu yaptığında, Antalya'da Yunan asıllı bir kızcağızla tanışıp oraya yerleşmişti; ama şu sıralalar hiçbir Türk böyle bir kökten geldiğini açıkça söyleyemezdi.

Lorbey Maria'yı ilk gördüğünde Allah çarpmışa döndü ve aşkın sarhoşluğuna yenik düştü. Fakat Maria'nın kaderinde on altısında, Ayvalıklı

zengin Yosif Kurkusoglu'nun oğlu Yordanis'le evlenmek vardı. Hatta Lorbey, Yordanis'in isteği üzerine, kötü bir Şey olursa dostunun soyunu devam ettireceğine yemin bile etti. İşte o kötü Şey gerçekteŐiyordu. Alanya'nın zengin Rumları evlerini, çiftliklerini, sürülerini, bahçelerini komşularına bırakarak ellerinde bir bohça kıyafetle kala kalmıŐtı Şimdi... Kâbus gibiydi... Herkes ayakta, ufuk çizgisinde kaybolmakta olan gemilere bakıyor ve birbirlerine soruyordu: "Bizim gemi nerede? Bizim gemi nerede?"

Hamit Ağa Maria'nın önünde saygıyla eğildi; ona ve çocuklarına getirdiği paranın lafını etmeye cesaret bile edemedi. Maria da başını eğdi ve Türkçe, "Allah seni korusun." diye fısıldadı. Hamit atına bindi ve adamlarıyla birlikte kuzeye doğru dörtnala yola çıktı.

Zaman geçiyor, iskele insanlarla doluyordu. Cemaatin ilerigelenleri sabırla, avutucu, umut verici sözlerini tekrar ediyordu. O taraflarda çıkan fırtınalar diner dinmez, en kısa zamanda, bu olanlar bittiğinde evlerine, bostanlarına geri döneceklerini söylüyorlardı. Kalabalık sessizce dinlemekteydi. Çođu, evlerin, kayaların, bağların, denizin görüntüsünü hafızalarında rehin almak istercesine hüznü bakıŐlarla etrafı seyre dalmıŐtı... Sonra hipnotize olmuŐçasına sıraya girip ellerinde tuttukları kâğıtları askerlere göstermeye başladılar.

Alanyalıların bugüne kadar devletle hiç sorununu olmamıŐtı. Ta ki palaları ve göğüslerinde çapraz fiŐeklikleriyle o korkunç insanlar, çeteler gelene kadar. Kolları yara doluydu ve kan aksın diye sürekli bilhassa kaŐıyorlardı. Kafaları kazanmıŐtı ve güya Rumların kâğıtlarını kolayca damgaladıkları için askerlere bağırıp çağıyorlardı.

Pandelis, Angeliki ve Anastasia'nın ellerini sıkı sıkı tutarak annesinin arkasında dikiliyordu.

Maria tam kâğıtları uzatacağı anda askerlerden biri Pandelis'i aniden kenara çekti. Maria hemen bağırdı: "Bırakın çocuğu, henüz küçük, ondan asker olmaz!" Pandelis tam gitmeye davranmıştı ki, diğerlerinden biri çocuğu sarsıp suratına vurarak "Gebereceksiniz, gebereceksiniz!" diye bağırdı.

Maria, tam çocuğu adamların elinden kurtarmak için bir sırtlan gibi saldıracağı anda, kendine gelmesine yardım eden görünmez bir güçle, koynundan Alanya Beyi'nin damgasını taşıyan kâğıdı çıkardı. Kâğıdın sahte olduğuna dair Allah önünde yemin etmeye hazır olan bir asker de eline alıp yanında duran çeteciyle incelemeye başladı.

Gerçekten, Rumlar her türlü yolla kaçmayı deniyordu. Sırf Yunanistan'daki kardeşlerine karşı savaşıma ihtimalini düşünmek bile onları kahrediyordu. Bu nedenle de bir kısmı dağlara çıkıyor, bir kısmı kendi halinde insanların çiftliklerine işçi giriyor, bir kısmı da gemilere kapağı atıp kurtulabilmek amacıyla sahte belge düzenlemeleri için birilerine para sayıyordu.

Anlaşılan çetenin adamının gücü büyüktü. Asker dişlerini sıktı ama ses çıkarmadı. İmzalı mühre tekrar tekrar baktı ve sonunda kâğıdı damgaladı. Maria dudaklarını ısırarak kızgınlığını içine attı. Çünkü Yordanis ölüp onu küçük çocuklarıyla ulusuna karşı büyük bir borçla geride bıraktığından beri, sürekli olarak, içinde bulunduğu durumu ölçüp biçer olmuştu.

Gemi Sonunda Geliyor

Akşam oluyordu ve herkes bitkindi. Sadece Maria iskeleden Antalya'ya doğru bakıyordu. Türk'ün, yani Lorbey'in gemisi gelecekti, ama gecikiyordu. Arkalarda ufuk çizgisi ağır, koyu bir renge bürünmüştü ve bulutların arasından alevlerin dalgalandığını görmek çok da zor olmuyordu. Bazıları geri dönmeleri gerektiğini söylemişti. Maria onlara sert bir bakış fırlattı.

"Çiftliklerimize komşular sahip çıkıyor. Neredeyse çeteler de gelecek ve her yer asker dolacak. Yunanlar Afyonkarahisar'da dağılıp sahillere doğru yola çıktı. Türkler her şeyi yakıp yıkıyor, herkesi öldürüyor."

Gözlerini hocayla konuşmakta olan Papaz Apostolis'e kaydırdı. Liderler sustu. Birisi fısıldadı: "İzmir yanıyor!" Fakat aynı anda utancından ağzını kapadı ve başını öne eğdi. Yanında duran Maria bakışlarını kamçı gibi üzerine üzerine indiriyordu.

Zaman geçmek bilmiyordu. Ta ki başta küçücük olan bir ışık Maria'yı yerinden kaldırıp da iskelelenin başına kadar çekinceye kadar. Başkaları da ayağa kalktı, fakat o hemen geriye dönüp ellerini kaldırarak sessiz olmalarını emretti. Alanyalı iki asker, biri Türk, diğ erinin babası Rum, yanına gelerek bir şeyler fısıldayıp aceleyle gittiler. Günbatımı ışığında burnuyla direğini gördükleri gemi sürekli büyüyen bir gölge halinde yaklaşınc a kalabalık da hareketlendi. Yorgun ama umutlu

ve sevinçli, derin iç çekişleri duyuldu. Şimdi kurtuluş hasreti zor terbiye edilebilir bir dürtüye dönüşürken, gemi iskeleye bağlanmış, herkes merdivene üşüşmüştü. En son Maria bindi. Lorbey'in yalvaran bakışlarına tüm ulusuyla beraber gitme kararını vurgulayan bir bakışla yanıt verdi Maria. Üzerinde büyük bir sorumluluk taşıyordu.

Yüz kişi kadardılar. Hepsini üzgün ve sessizdi; yavaş yavaş kaybolmakta olan Alanya'ya doğru bakıyorlardı. Lorbey, "Bu hikâyeye nereye varır, kim bilir ..." diye fısıldadı Maria'ya. "Kıbrıs'a gideceğiz. On beş saatte Mağusa'da oluruz. Orada İngilizler var ve Mustafa Kemal'le dostlar. Orada Rumlar Türklerle birlikte yaşıyor. Füsün'un erkek kardeşi Nazım Maraş'ta. Varır varmaz gelip bizi bulacak."

Gemi, büyüklerinden bir balıkçı teknesiydi. Eskiden Karadeniz'de çalışmıştı. Lorbey de Trabzonlu Rumlarla ticaret yapıyor, hatta daha da yukarılara çıkarak kaçak Rus havyarı ticaretine giriyordu. Devlet yetkilileri olanların farkındaydı. Ama herkes geçimini bununla sağlıyor, içlerinde daha cesur olanlar da gittikçe zenginleşiyordu. Sarışın "Türk" iyi bir soydan geliyordu ve kibarlıkta herkesten farklı olduğu dikkatleri çekiyordu. Kendisine bazılarının Rum, bazılarının İngiliz demesi hiç umurunda değildi. Lorbey demelerini de takmazdı. Hatta tam tersine, beyler, zenginler, Rumlar, Ermeniler, Makedonyalılar ve diğerleri bu ismi saygıyla telaffuz ederlerdi. Çünkü bu Türk Lord iyi bir adamdı, herkese yardım ederdi. Maria'ya olan gizli aşkından ve Yordaniye'ye olan kardeş sevgisinden dolayı en çok da Alanyalıları.

Aşk Dertleri

Kaçakçılar aralarında anlaşmazlık başgösterip de iki eşit bölüğe ayrıldıklarında Maria on dördündeydi. Yordanis kaçakçı değildi ama tanıdıklarından bazıları kaçakçıydı ve o da onlara acıyordu. Ruslardan biri gammazladığında – ki fiyat konusunda anlaşamamış, havyarı, deriyi ucuz verdiğiğine pişman olmuş demektir – ya da işlerini doğru yaptıklarını göstermek isteyen memurlar amirlerini kandırmak için üç dört kaçak alışverişten birini ortaya çıkardıklarında olurdu bu, onları kurtaran hep Yordanis'ti. Türkleri, Rusları, Rumları.

Sakız Adalı kaçakçıların arasında bazı Trabzonlular ve Antalyalılar da vardı. Çünkü kurnaz Sakızlılar, bir yerin insanının vatanseverlikten dolayı kendi memleketlisini devlet makamlarına kolay kolay teslim edemeyeceğini bildiklerinden, mümkün olduğu kadar çeşitli milletten insanı işe karıştırmayı âdet edinmişlerdi. Sakızlılar ne yapıp edip her zaman önlerine bir kısıntı atarak bu insanları mutlu etmeyi bilirdi. Yerlilerin fakirliği karşısında Sakız ve bahşiş, cennetti.

Sakızlılar arasında, arası herkesle iyi olan Boğazlı Argiros bir başkaydı. Selim Bey'in kızı Markela hastalandığında kardeşi Mehmet'le beraber kızı Sakız Adası'na götürüp orada, Fransa'da okuyup Fransızca bilerek dönmüş olan, tüm kaptanların kendine damat olarak görmeyi istediği yeğeni Haralambos'a tedavi ettirmişti. Nazlı'nın beli iyileşti, ağrıları dindi ve lavtalar ve kemanlar eşliğinde hep beraber Alanya'ya döndüler. Sapsarı saçlı ve mavi gözlü bir oğlan da onlarla

beraberdi. Angelos'tu adı, Melek, görünüşü tam da adına uygundu. Fakat kimse oğlanın gerçekten Argiros'la Markela'nın çocuğu olup olmadığını bilmiyordu. Yakışıklı kaçakçıyla ilgili birçok söylenti dolaşıyordu etrafta. Karadeniz'e, Rusya'ya kadar nam salmıştı...

Hepsini Selim ağırladı. Üç gün boyunca yiyip içip Sakız Adası'ndan Argiros'u gönderen Tanrı'ya şükrettiler. Karısı Anastasia ve babasının şımarığı, kızları Maria'yla beraber, Alanya'nın en zengini Mihail Hatzinikolau da oradaydı. Sakızlı sarışın yakışıklıyı gören küçük kız sürekli çocuğun gözlerine bakıyordu, ta ki o gözler de onu fark edene kadar... Bu kadarı yetti. Delikanlının bağı yanıp tutuştu. Aniden başı dönmeye başladı, Türkler ve Rumlarla karşılaşma oynayan zengin kızını seyretmeye koyuldu. Maria da onun gibi sarsılmıştı, fakat onu zengin Yosif Kurkusoglu'nun oğlu Yordanis'e vaat etmiş olan annesinin, babasının isteğine uyması daha önemliydi. Annesi Anastasia, Sakızlı'nın bakışını gördü ve utançla gözlerini yere indiren Maria'ya bir dirsek attı.

Aşk zengin çocuğunun kalbine yuvalanmıştı ve gitme zamanı geldiğinde, diğerleriyle birlikte adaya doğru yola çıkmak içinden gelmedi. O günden sonra güya kaçakçılık işleri için Alanya'ya sık sık gelir ve orada, dediği dedik biri olan Selim Bey'in evinde kalır oldu. "Benim evim, senin evindir," demişti Argiros'a. Türkler arasında da Rumlar arasında da, tanıdıklarının gelip de kendilerini ziyaret etmemesi, konaklarında yemek yiyip yatmaya kalmaması hakaret kabul edilirdi.

Sakızlı delikanlı, Argiros'un oğlu, on yedisine gelmişti. Nazlı da ona istek ve teslimiyet dolu gözlerle bakıyordu. Fakat delikanlının kafası karışmıştı. Çünkü aklında, Alanyalı delikanlılarının aşkıyla hıçkırıklara boğuldukları, zarif endamlı Maria vardı. Herkes onun, ortaya bir kısmı satın alınarak Karadeniz'den getirilmiş, bir kısmı ise

Boğaziçi'nden Hamit Ağa ile Rusya'dan Sergey İvanof gibi zenginlerden kardeşlik payesi olarak verilmiş bol miktarda gümüş ve altın çeyizle Yosi'ın oğluna sözlendiğini biliyordu.

Maria ile Yordanis'in nişanı sıcaktan taşların bile Sakızlı zengin çocuğunun kalbi gibi eridiği bir Ağustos günü yapıldı. O cehennem sığağında bir de aşk içini yakıyordu çocuğun; hiçbir yerde bir parça serinlik yoktu. Nişan 15 Ağustos'ta Theotokos Kilisesi'nde olsun, denilmişti. Öyle de oldu. O güne kadar böyle büyük bir şenlik görülmemişti ve daha sonra da görülemeyecekti. Zenginler imrenerek bakıp kıskanıyor, fakirler ise gözlerini ovuşturuyordu. Tam da hediyelerin açılacağı sıra, az kalsın bir olay çıkıyordu. Yordanis'in ipekten duvağı açtığı ve Maria'nın yüzünün görüldüğü an, sarışın Sakızlı Türk keskin bir çığlık attı ve içindeki kara sevda, yüreği bir yandan şiddetle arzuya diğer yandan da sevince boğan, doğuya özgü bir ağıtla, daha önceden hiç duyulmamış ezgilerle ortaya döküldü. Kalabalığın uğultusu kesildi ve herkes şaşkın bir şekilde içi yanmakta olan delikanlıyı dinlemeye koyuldu. Fakat Yordanis bu utanca dayanamayarak akbaba gibi delikanlının üzerine atladı. Araya girenler olmasa birbirlerini öldüreceklerdi.

İşte böyle oldu Maria ile Yordanis'in nişanı.

Yolculuk – Yordanis’in Arzuları

Bazılarının İngiliz, bazılarının Rum, bazıları-
nınsa Türk dediği Sakızlı şimdi geminin kış ta-
rafında dikilmiş, denizi seyrediyordu. Maria da
pruvada. Gecenin huzuru bir ışıltıyla, arkasından
da boğuk gürültülerle bozuldukça, her seferinde
gözleri Alanya taraflarına ve arkadaki Karaman
Dağlarına kayıyordu. Oralarda bir yerlerde, ayak
basılmamış derbentlerden birinde Yordanis yat-
maktaydı... Çocukları oturmuş, elbisesinin etek-
lerinden tutuyor, Maria da kanat gibi açtığı kol-
larıyla onları sarmalıyordu.

Haberler Alanya’ya tüccarlar ve beyler üzerin-
den ulaşırdı. Çoğunluk, fısır fısır konuşulanların
bir kelimesine bile inanmamıştı. Yunan ordusu
burada, Allah’ın unuttuğu bu yerlerde olsun?
Fakat bazıları içlerini, yıllardır ruhlarının de-
rinliklerine gizlenmiş, şimdi ilk kez ortaya çık-
makta olan bir duygunun kapladığını hissettiler.
Yıllar önce, şimdi üzerlerini toprak örtmüş olan
dedelerinden, bağırılarında sırlar taşıyan papaz-
lardan sadece bazı koyu gecelerde kulaklarına
çalınan o seslere benzeyen ve zamanın tınısını
taşıyan bu duygu, benliklerini sarsan bir arzu
gibi bir şeydi. Çünkü o zamanlar siyahlara bü-
rünerek gelen birileri beylerin kulaklarına ısrar-
la fısıldayarak, “Ordu her an buralara varabilir,
Rumları ayaklandırın, delikanlıları saklayın da
Türkler alıp götürmesin. Yunan ordusunun des-
teğe ihtiyacı olacak,” derlerdi. İçtikleri antlarla,

boyunlarındaki haçlarla delikanlılar, sesleri titreterek Amina diye bir şeyden ve Venizelos diye birinden bahsederlerdi. Yordanis de ant içmiş ve çok para vermiş, Maria'ya ve güvendiği kimselelere, ağızlarından laf almak için Türklerin arasına karışmalarını söylemişti. Bir yandan beylerin kulaklarına bir şey gider de insanlar öldürülürse diye korkuyor, diğer yandan ise onların, Mustafa Kemal'in planlarından bihaber olmalarının imkânsız olduğunu düşünüyordu.

Ta ki Boğaziçi'nden o haberler gelene kadar ... Hamit ona ailesine sahip çıkmasını salık vermiş, "Beylerle aranı iyi tut; çünkü yakında savaş çıkacak," demişti. Fakat Yordanis'in ruhunda kendi zapt edemediği bir damar uyanmıştı. Akşamları kulaklarına marşlar çalınıyor, Paleologos'un birliklerinin Polis'e girdiğini, kendisinin de dikkatle onları izlediğini görüyor, en yüksek çan kulesine çıkma zamanının yaklaştığını hissediyordu. Lorbey'in kendisini korumaya kararlı, yalvaran bakışları Maria'nın aklından çıkmıyordu. Lorbey ellerini ne zaman Yordanis'in çocuklarına şefkatle uzatsa, sanki, Onlara da, Maria'ya da ben göz kulak olacağım, diyen, yerini bulmamış çelebice bir sevgiyle dolu oldukları hissedilen bakışları Maria'ya kayıyordu.

Bir gün Yordanis ona, "Bir mesele çıkarsa onları kurtar!" dediğinde, Türk sessizce kuşağından bir Sakız bıçağı çıkarıp sol kolunu sıvamış, yumruğunu sıkmış ve damarını kan ışıldayınca kadar çizmişti. Yordanis de sessizce aynı şeyi yapmıştı. Delikanlılar kollarını çapraz ettikten sonra birbirlerine sarılmış, sonrasında da karşı adalardan esen gündoğusunun üzerlerine vura vura esmesine aldırılmadan uzun bir süre bir kayanın üzerinde oturmuşlardı.

“Deden Yordanis’le ilgili kötü haber geldiğinde annen ölüyordu. Döviünüyor, bağılıyor, lanetler okuyordu. Evin direğinin yıkıldığını hissetmişti. Şimdi Yordanis’in arkasından, ulusa karşı ağır bir yükümlülük ve üç çocukla ne yapacaktı? Etrafın zenginleri sessizce geldi ve geride kalanlara duyulan saygının işareti olarak önünde eğildiler. Hanımlarıyla ve çocuklarıyla beraber Türkler de geldiler; Yordan Bey’in, dostlarının vefatı içlerini parçalıyordu. Rumlar ile bazı korkusuz, cesur yerel yöneticiler bile geldi...”

Maria’nın en çok içerlediği şey, Yordanis’i ve kuzeni Andonis’i derbentten çıkarıp gömmesine izin vermemeleri olmuştu. Kim bilir! Akbabalar işlerini bitirip de kış geldiğinde, yağmurlar başladığında kemikleri bembeyaz olacaktı. Kar yağdığında da serinlik içlerine işleyecekti. Orada, Akarsu’da. Karaman’da.

“Girne’nin oradan karşıya, biraz çaprazına bakarsan, sabahları bizim dağlar görünür. Ben gördüğüm zaman ağlıyorum. Nikiforos Amca da aynı şekilde. Gözleri görmüyor zavallının. Ama dağları görüyor. Ve ağlıyor...”

Yolculuğun Sonu – Karantina

Lorbey geminin kış tarafında dikiliyordu. Ara sıra gökyüzüne bakıp dümenciye bir şeyler fıslıyordu. Deniz çarşaf gibiydi. Ruhlarını altüst eden çalkantılar yetiyordu gemideki yüz küsur kişiye. Aşağıda, ambarda kadınlar, ihtiyarlar ve çocuklar üst üsteydi. Ahşap merdivende üç delikanlı oturmuş, sigara tütürüyordu. Pandelis kızlarla, Angeliki ve Anastasia'yla, dışarıda can simitleri, halatlar ve ahşap kasalar arasına yerleşmişti. Maria'nın baba tarafından kuzenleri Yesthimani ve Nikolas birbirlerinin ellerini sımsıkı tutmuş "Hayattayız, hayattayız!.." diyorlardı tekrar tekrar. Daha beterinden kurtulmuş olduklarına inanmak için söyledikleri avuntu sözleri. Yanlarında yine kuzenleri; kocası öldürülmüş olan Marina, Thalia, Sofia.

Zaman geçti, acıktılar, ikonalar ve peksimetlerin bulunduğu bohçaları açtılar. Ama Lorbey onlara tencere yemeği getirmişti. Çocukları ve yaşlıları doyurduktan sonra yetişkinler de yemeklerini yedi. Acı bir öğün. Yemek bitince aralarından bazıları yere kapaklanıp Lorbey'in ayaklarını öpmeye yeltendiyse de, o önce davranıp ayaklarını çekti ve onları avuttu.

Gece ayaz çıktı ve birdenbire fırtına koptu. Kadınlarla çocuklar beş altı çığlık atmaya kalmadan hava düzeldi. Lorbey hayretle dümenciye baktı.

"Deniz bu, ne yapsa yeridir..."

Herkes sabahı, yattığı yerde kıvrılmış ve kible tarafından ıslanmış olarak karşıladı. Çocuklar titriyordu. Angeliki annesini çağırıyor, Anastasia durmadan kuru kuru öksürüyor, Pandelis de üşümesin diye kardeşinin sırtına bezler koyuyor ve ona sarılıyordu. Maria kadınlarla çocukları ve yaşlıları görmek, bir teselli lafı edebilmek için ambara inmişti. Yordanis de olsa aynı şeyi yapardı. Güneş çıkar çıkmaz iki Türk delikanlısı tarçınlı çay yapıp metal bardaklara doldurarak içmeleri için Hristiyanlara verdi. Çaydan dumanlar çıkarken Rumlar Lorbey'in ne kadar iyi bir insan olduğundan bahsediyordu.

Gemi iyi yol alıyor, ama Kıbrıs hâlâ görünmüyordu. Lorbey ikide bir ileri bakıyordu. Ufuk pusluydu, fakat Türk biliyordu, adaya gittikçe yaklaşıyorlardı. Kayınbiraderi Nazım Maraş'tan bir kızla beraber olduğundan bu yolculuğu defalarca yapmıştı. İkinci kaçakçılıklarında kızın üvey babası Güher onları misafir etmişti; Füsün da tatlı ikram etmişti...

Derken pus kalktı ve bütün sesler bir arada duyuldu; herkes karayı gördüğü ve birbirlerini öldürmeyen Rumlarla Türklerin adasına ulaştığı için Tanrı'ya şükrediyordu. Fakat bir motor sesi duyulup da içinde askerlerle, İngiliz bayraklı bir savaş gemisinin görünmesiyle sesler bir anda kesildi. Gemi yanaştı ve silahlı iki subay ile dört asker bir çırpıda teknelerine çıktı. Lorbey adamlarla onların dilinde konuştu. Maria kulak kabarttı. "Karantina!" Adaya ayak basar basmaz kırk gün karantinaya gireceklerdi. İngilizler aşılarını yapacak, kâğıtlarını ellerine teslim edeceklerdi; sonra da herkes nereye gideceğine karar verecekti. Lorbey onlara, Kıbrıs'ta devlet makamlarının İngilizlere ait olduğunu açıkladı. Ne Türk askerler ne de çeteler vardı. Korkmasınlardı. Maria'yı bir kenara çekti. Çocuklarıyla onu sağlama almıştı;

Maraş'ta yaşayacaklardı. Ne karantina ne de başka bir şey. Lorbey bunları söylüyordu ama Maria'nın İngilizler karar verene kadar kendi sülalesiyle çadırlarda kalacağını biliyordu. İngilizlere hatırı sayılı bir bahşış ve bol bol ot vermişti. Kan kardeşi Yordanis'e söz verdiği gibi her şeyi en iyi şekilde yapmak istiyordu. Kendisinin adaya inmesine izin vermeyeceklerdi. Yeni komutanın kaçakçılara tahammülü yoktu, hiç denememeliydi bile. Çünkü Sahil Muhafaza'nın Kıbrıslı Türk ve Yunan memurları eski başına buyrukluklarını yitirmişti. Maria, Lorbey'in gözlerinin içine baktı ve gözleri yaşardı.

"Bize yaptığın iyiliklerden dolayı yüce Merem seni korusun. Kardeşin Yordanis her şeyi görüyor..."

Türk yaşaran gözlerini hemen sildi; bir şeyler fısıldadı; gözlerini yere indirdi; çocukların başını okşadı ve Maria'dan gizli, Pandelis'in koynuna bir para kesesi sokuşturdu.

"Vapur iskeleye yanaştı. Limanda büyük bir kale ve yüklerini boşaltan gemiler vardı; çok kalabalıktı. Her yerde Yunanca ve Türkçe duyuluyordu. Askerlerle polisler de vardı, ama ortalık sakindi. Bizi sıraya sokup zeytinyağı ve soğan kokan boş bir depoya götürdüler. Biraz sonra doktorlar, hemşireler eşliğinde birtakım insanlar geldi. Bizim oralarda doktor yoktu. Bir de tabut taşıyan bir araba geldi. İhtiyar Serafim ölmüştü. Şiddetli öksürükten..."

Gözlerini, ağızlarını muayene ettiler; öksürttüler. Anastasia'yı kenara aldılarsa da Pandelis hastabakıcıyı iterek yere düşürdü. Doktor onlara acıyıp kâğıtlara damgayı bastı. Yunan'dı, halden, acıdan anlardı. "Anastasia iyileşecek," diyerek Maria'ya bir avuç hap verdi. "Sabah bir, akşam bir. Sıcak tutun ve göğsüne kompres yapın."